

Beroepsmogelijkheden

Rechtbank

Als de asielbeschikking van de IND negatief uitvalt, kan de rechtsbijstandverlener tegen de beschikking in beroep gaan bij de rechtbank. De beroepsprocedure is voornamelijk schriftelijk. Er is wel een mondelinge behandeling, waarvoor ook de asielzoeker wordt uitgenodigd. Het is belangrijk om je te realiseren dat de procedure voor de rechter een beperkte omvang heeft. De rechter mag namelijk alleen de overwegingen van de IND beoordelen en niet de feiten van de asielaanvraag. Stel dat iemand in Bagdad christen is geworden en een doopbewijs kan tonen. De IND twijfelt echter aan de echtheid van het doopbewijs en vindt ook dat betrokkene weinig kennis heeft van de Bijbel. Daarom stelt de IND dat betrokkene niet aannemelijk heeft gemaakt dat hij echt christen is geworden. De rechter mag dan die conclusie niet of nauwelijks beoordelen. Het wordt anders, als de IND wel gelooft dat hij echt bekeerd is, maar de asielaanvraag afwijst, omdat de vervolging van bekeerlingen in Irak niet zo zwaar is dat asiel verleend moet worden. Nu staan de feiten niet ter discussie, maar gaat het om de conclusie die de IND aan de feiten verbindt. Daar mag de rechter zich wel over uitspreken. Het gegeven dat de rechter in beroep zich niet of nauwelijks mag bemoeien met de feiten heeft als resultaat, dat de betekenis van het beroep op de rechter beperkt is. Dit klemt te meer omdat de meeste procedures juist gaan over de vaststelling van de feiten. In de meeste gevallen immers twijfelt de IND aan de geloofwaardigheid van een relaas.

Als de rechter het beroep gegrond verklaart wordt de zaak terugverwezen naar de IND. Het is heel belangrijk om dat te onderstrepen. Een positieve uitspraak van de rechtbank betekent nog geen asielverlening. In het genoemde voorbeeld kan de rechtbank bijvoorbeeld uitspreken, dat de IND niet voldoende gemotiveerd heeft waarom de vervolging van bekeerlingen in Irak niet ernstig genoeg is om asiel te verlenen. De IND heeft bijvoorbeeld onvoldoende rekening gehouden met het artikel over godsdienstvrijheid in het Europese mensenrechtenverdrag. In dat geval moet de IND de zaak opnieuw beoordelen en het betreffende artikel over godsdienstvrijheid daarin mee laten wegen. De IND kan dan bij zijn afwijzing blijven en alleen de motivatie aanpassen.

Raad van State

Na de rechtbank is hoger beroep mogelijk bij de Raad van State voor zowel de asielzoeker als de IND. In de bovengenoemde casus kan de IND bij de Raad van State bijvoorbeeld bestrijden, dat het artikel over godsdienstvrijheid in het Europese mensenrechtenverdrag relevant is voor de beoordeling van asielaanvragen.

De Raad van State blijkt in de praktijk minutieus te kijken of de rechtsregels juist zijn toegepast, maar is zeer terughoudend om zich inhoudelijk en feitelijk over de asielzaak uit te spreken. Het resultaat is dat uitspraken van de Raad van State vaak nauwelijks aan de asielzoeker zijn uit te leggen. Twee voorbeelden ter illustratie:

- ❖ In de wet staat dat onder omstandigheden iemand een vergunning wegens trauma's kan krijgen als hij getuige is van de gewelddadige dood van een direct familielid. Na een inval door rebellen vlucht een jongen het kippenhok in de tuin in. Naast het kippenhok wordt zijn vader op afschuwelijke wijze door de rebellen vermoord. De jongen hoort dit alles heel dichtbij gebeuren. Hij ziet het echter niet. De Raad van State heeft in deze zaak uitgemaakt dat uit de geschiedenis van de wettelijke bepalingen blijkt dat het woordje getuige hier betekent: ooggetuige. Welnu, de jongen was geen ooggetuige, en dus geen vergunning.
- ❖ Een mevrouw durft tijdens het nader gehoor niet te vertellen over seksueel misbruik door militairen. Later komt dit in vertrouwelijke gesprekken met anderen wel naar boven. Haar advocaat brengt dit deel van haar relaas later in. De Raad van State stelt dat de aanvraag

van een vergunning volledig moet zijn, dus ook als het een asielvergunning betreft. Je kunt dan later niet meer zulke wezenlijke zaken aan de aanvraag toevoegen. Mevrouw is hiermee dus te laat en het relaas van misbruik moet helemaal buiten beschouwing worden gelaten.

Door de zeer strikte beoordelingswijze van de Raad van State gebeurt het echter ook wel dat de weegschaal verrassend in het voordeel van de asielzoeker doorslaat. Eerlijkheidshalve moet echter vermeld worden dat in procedures voor de Raad van State niet vaak het gelijk aan de asielzoeker wordt gegeven.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Wie door de Raad van State in het ongelijk is gesteld kan nog een beroep doen op het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Formeel dien je dan een klacht in wegens schending van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens. Het is duidelijk dat zo'n klacht een zwaar middel is dat dus ook niet te snel ingezet moet worden. Bovendien kan een procedure bij het Europees Hof 1 tot 1 ½ jaar duren. Al die tijd blijft de asielzoeker in grote onzekerheid. Ook dat is een reden, om deze stap alleen te nemen als daar zwaarwegende redenen voor zijn en er een zeer reële kans op succes is.

Wordt er daadwerkelijk een klacht ingediend bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dan is het vaak zaak om tegelijkertijd een zogenaamd 'interim measure' aan te vragen. Wordt zo'n interim measure toegekend, dan mag Nederland niet tot uitzetting overgaan zolang de zaak bij het Europees Hof in behandeling is en er blijft recht op opvang in het azc.